

Wioleta Wiktorowicz
Paweł Łabuz

ASPEKTY PRAWNO-KRYMINALISTYCZNE BEZPIECZEŃSTWA IMPREZ MASOWYCH NA PRZYKŁADZIE PRZESTĘPCZOŚCI STADIONOWEJ

Bezpieczeństwo imprez masowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, jako obszar działania wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny wymaga szczególnego zaangażowania i funkcjonowania rozwiązań systemowych, umożliwiających sprawne i skuteczne działanie oraz egzekwowanie prawa¹.

Imprezy masowe to dzisiaj niezwykle istotny składnik życia społecznego. Odbywają się one nie tylko w wielkich aglomeracjach miejskich, ale także w niewielkich miasteczkach czy nawet wsiach. Jest to swojego rodzaju wyznacznik naszych czasów, w których z jednej strony ludzie coraz bardziej zamykają się w swojej prywatności, a z drugiej - chcą uczestniczyć w przeróżnych przeżyciach zbiorowych. W związku z tym powstały różnorakie gałęzie działalności gospodarczej, których podstawowym celem jest świadczenie usług w zakresie organizacji tego rodzaju imprez. Problematyka bezpieczeństwa imprez masowych jest ciągle obecna w polskich mediach, przede wszystkim za sprawą trwających kilka miesięcy każdego roku rozgrywek piłkarskich. To właśnie uczestnicy meczów piłkarskich (trudno jest ich nazwać kibicami) przysparzają służbom porządkowym wielu kłopotów, z którymi – jak na razie – nie są one w stanie skutecznie sobie poradzić. Po każdej kolejnej kolejce rozgrywek pokazywane są migawki z burd na stadionach lub poza nimi, zdemolowane pociągi i autobusy, pobici przechodnie, pijani fani tej czy innej drużyny². Do 1998 roku w polskich unormowaniach prawnych istniała tzw. *non liquet* (luka prawna), która powodowała to, że każdy organizator mógł zabezpieczyć swoją

¹ M. Jachimowicz, *Bezpieczeństwa i wykroczenia z ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych*, *Kwartalnik Prawno-Kryminalistyczny* 1 (3) 2010, Piła, s. 27.

² B. Kurzępa, *Przestępstwa i wykroczenia z ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych*, *Prokuratura i Prawo* Nr 10, 2009, s. 62.

impresę w sposób dowolny. Wejście w życie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych³ prawdopodobnie miało rozwiązać wszelkie problemy oraz wątpliwości związane z bezpieczeństwem tych imprez.

Zapewne głównym powodem, dla którego uchwalono nowe regulacje prawne, była narastająca fala zamieszek podczas imprez sportowych, zwłaszcza meczów piłki nożnej. Choć zakładano, że nowe rozwiązania pozwolą w sposób wystarczający zabezpieczyć mecze, proponowane rozwiązania okazały się nieprzemyślane.

Już sam tytuł ustawy – o bezpieczeństwie imprez masowych, wskazuje, że nie wszystkie imprezy podlegają jej przepisom; dotyczy ona wyłącznie imprez uznawanych za masowe.

Ustawa definiuje, że **imprezą masową jest impreza sportowa, artystyczna lub rozrywkowa, na której liczba miejsc dla osób na stadionie, w innym obiekcie nie będącym budynkiem lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej wynosi nie mniej niż 1000, a w przypadku hali sportowej lub innego budynku umożliwiającego przeprowadzenie imprezy – nie mniej niż 300.**

Zatem tylko trzy rodzaje imprez mogą być kwalifikowane, w rozumieniu ww. przepisów, jako masowe: imprezy sportowe, artystyczne i rozrywkowe. O ile jednak nowelizacja ustawy z 2004 r. doprecyzowała, że przez imprezę sportową należy rozumieć imprezę masową mającą na celu współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej, to pojęcie imprez artystycznych i rozrywkowych nie zostało określone.⁴

Mecz piłki nożnej to impreza sportowa mająca na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowana na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000.

1 sierpnia 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 62, poz. 504) – zwana dalej „ustawą”, która zastąpiła w całości ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 108, poz. 909 ze zm.). Uchwalenie nowej ustawy spowodowane było m.in. koniecznością wdrożenia w życie mechanizmów i reguł, które mają zapewnić bezpieczeństwo największej imprezy w historii polskiej piłki nożnej – EURO 2012. W zakresie regulacji prawnokaranych rysują się daleko idące zmiany, które – ogólnie mówiąc – zmierzają do surowszego i skuteczniejszego karania chuliganów stadionowych. Mają one na celu wykluczyć ze środowiska kibiców osoby, których głównym celem jest awanturnictwo i agresja. Jedną z bardziej widocznych różnic między

³ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 909 oraz z 2007 r. Nr 99, poz. 663 i 665).

⁴ K. Drozd, *Ochrona imprez masowych*, Wydawnictwo O'Hikara, Lublin 2006, s. 122.

dotychczasową i nową ustawą jest znajdująca się w nowej ustawie modyfikacja penalizacji, czyli zmiany konsekwencji karnoprawnych określonych zachowań – część dotychczasowych czynów będących wcześniej wykroczeniami stało się przestępstwami⁵.

Przez kilkanaście ostatnich lat ta forma zorganizowanej działalności przestępczej była najpierw lekceważona, następnie popierana przez władze niektórych klubów, określone media czy nawet polityków. Próby podejmowania środków przeciwdziałania były krytykowane, a profesjonalne przedsięwzięcia prewencyjne (klub Legia Warszawa) podjęte we współdziałaniu z policją spotykały się nawet z negatywną oceną prawną. Dopiero mające tragiczny finał fakty przeniesienia się kryminalnej działalności grup tzw. kiboli ze stadionów na ulice oraz potwierdzone fakty popełniania przestępstw niezwiązanych z działalnością klubów przyczyniły się do wyartykułowania pierwszych oficjalnych ocen przez administrację centralną, wskazujących na istotne zagrożenia dla porządku publicznego w państwie. Takie przestępstwa, jak zorganizowane bójki, przestępstwa przeciwko mieniu, rozprowadzanie narkotyków, wymuszanie świadczeń za możliwość zakupu biletów na szczególnie atrakcyjne mecze mieszczą się w pełni definicji przestępczości zorganizowanej i tak je należy traktować. W kontekście organizacji przez Polskę Euro 2012 przedsięwzięcia związane z rozpoznaniem i neutralizacją tych grup wydają się absolutnie konieczne⁶. Kolejnym problemem, a zarazem groźną formą działalności przestępczej związanej z „pseudokibicami” są tzw. ustawki.

Problematyka tzw. ustawki stanowi zaledwie wycinek niezwykle skomplikowanego kryminologicznego zagadnienia, jakim jest chuligaństwo stadionowe. Obserwacje tego fenomenu pozwalają jednak stwierdzić, iż zjawisko to w dużym stopniu oderwało się od stadionów, uległo daleko posuniętej autonomizacji i obecnie prezentuje się jako samodzielne zagadnienie, które zasługuje na odrębną analizę. Naukowa refleksja nad tym problemem może być przeprowadzana na różnych płaszczyznach. Już na wstępie zaznaczono, iż „ustawka” stanowi przede wszystkim problem kryminologiczny. Nie należy jednak zapominać, iż „ustawka” kryje w sobie również niezmiernie interesujące aspekty prawnokarne. Właśnie tym aspektem jest poświęcony niniejszy szkic. Rozważania czysto jurydyczne muszą jednak zostać poprzedzone choćby pobieżnym kryminologicznym opisem samej „ustawki”. Bliższe ukazanie istoty analizowanego stanu faktycznego umożliwi bowiem dokonanie trafniejszych ocen prawnych. Nie ulega wątpliwości, iż uczestnicy „ustawki” – będącej zgodnie z cechami podanymi wyżej – umawianą walką pomiędzy osobami wywodzącymi

⁵ C. Kąkol, *Przestępstwa z nowej ustawy o bezpieczeństwie imprez*, Prokuratura i Prawo Nr 3, 2010, s. 94-95.

⁶ A. Misiuk, *Centralne Biuro Śledcze. Dziesięć lat doświadczeń (2000-2010)*, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie 2010, s. 23-24.

się z określonych środowisk, w szczególności zaś z kręgów subkultury pseudokibiców dopuszczają się przestępstwa bójki przewidzianej w art. 158 § 1 k.k.⁷

Przykładem innego zobrazowania tego zjawiska jest interpretacja Tomasza Sahaja⁸, który uważa, że „ustawka” stanowi ekstremalną formę rywalizacji pseudokibiców, wzorowaną na turniejach rycerskich. Podobieństwo to ma się wyrażać w zasadach, jak i w specyfice używanej broni. Jest to zatem spotkanie rywalizujących ze sobą grup w określonym miejscu i czasie w celu dokonania konfrontacji⁹.

Nie ulega wątpliwości, iż wprowadzenie do obowiązującego systemu prawa polskiego instytucji zatrzymania stadionowego było ściśle związane z pogarszającym się bezpieczeństwem podczas masowych imprez sportowych, a zwłaszcza meczów piłki nożnej, gdzie dochodziło niekiedy do szczególnych aktów wandalizmu ze strony antagonistycznie nastawionych do siebie kibiców dwóch rywalizujących ze sobą klubów piłkarskich¹⁰.

W świetle brzmienia art. 16 ust. 1 pkt 5 cyt. ustawy nie ulega wątpliwości, że zasadniczym przedmiotem ochrony na gruncie instytucji zatrzymania stadionowego jest bezpieczeństwo imprezy masowej. Wyłania się zatem pytanie, co należy rozumieć przez pojęcie „bezpieczeństwo imprezy masowej”. Czym jest i jakie spełniać musi kryteria impreza, aby można było uznać ją za imprezę masową? Jakie muszą być spełnione warunki, aby można przyjąć, że organizator imprezy zagwarantował bezpieczeństwo jej przebiegu¹¹. Stan pogarszającego się bezpieczeństwa imprez masowych oraz narastające zaniepokojenie wywołane aktami przemocy na stadionach całej Europy przyczyniły się do wydania 19 sierpnia 1985 r. w Strasburgu Europejskiej Konwencji nr 120 w sprawie przemocy i ekscesów widzów podczas imprez sportowych, a szczególności meczów piłki nożnej¹².

„Wniesienie” zakłada fizyczne przemieszczenie określonej rzeczy „z zewnątrz” na miejsce, gdzie impreza masowa się odbywa. Ujawnienie przedmiotu przez służby porządkowe przed wejściem na teren, gdzie odbywa się impreza, powinno być potraktowane jako usiłowanie dokonania czynu z art. 59 ust. 1 ustawy. Jeżeli kontrola odbywa się tam, gdzie ma miejsce impreza, np. po sprawdzeniu

⁷ P. Hlebowicz, *Przemoc stadionowa w ocenie prawnokarnej*, Prokuratura i Prawo Nr 1, 2006, s. 149-153.

⁸ T. Sahaj, *Kibice i pseudokibice – analiza zjawiska chuligaństwa stadionowego*, Sport Wyczynowy 2002, nr 7–8, s. 80.

⁹ P. Hlebowicz, *Przemoc stadionowa w ocenie prawnokarnej*, Prokuratura i Prawo Nr 1, 2006, s. 149-150.

¹⁰ Ł. Cora, *Zatrzymanie stadionowe*, Prokuratura i Prawo Nr 2, 2009, s. 57.

¹¹ Tamże, s. 62.

¹² Dz.U. z 1995 r., Nr 129, poz. 625. Konwencja została podpisana przez stronę polską 8 grudnia 1984 r., a ratyfikowana 1 czerwca 1995 r.

biletów, to wówczas mamy do czynienia z dokonaniem. Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych nie zawiera odrębnej definicji broni, lecz wprost odsyła do pojęcia z ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2004 r., Nr 52, poz. 525 ze zm.). Nie ograniczono się tutaj jedynie do broni palnej, lecz objęto penalizacją wniesienie (posiadanie) każdego rodzaju broni. W myśl art. 4 ustawy o broni i amunicji, przez broń należy rozumieć:

- 1) broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową;
- 2) broń pneumatyczną;
- 3) miotacze gazu obezwładniającego;
- 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń białą w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwową w postaci kusz,
 - c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej¹³.

Dość ważnym rozwiązaniem prawnym w celu zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa imprez masowych, a w szczególności meczów piłkarskich, wydaje się zgodna z art. 13 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych¹⁴ „identyfikacja osób”.

Zapewnienie identyfikacji osób uczestniczących w meczu piłki nożnej oznacza ich legitymowanie w trakcie dokonywania zakupu biletów wstępu w kasie, a potem kontrolowanie danych tych osób przy wejściu na stadion lub inny obiekt wykorzystywany do prowadzenia rozgrywek meczów piłki nożnej. Obowiązek identyfikacji będzie też spełniony w przypadku zainstalowania i użytkowania różnych urządzeń elektronicznych, które pozwalają na identyfikację kibiców (G. Gozdór, *Bezpieczeństwo imprez masowych...*, s. 91). Zakres danych identyfikujących wymienione osoby obejmuje ich imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku gdy nie został nadany - rodzaj, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość. Przepis art. 13 ust.1 ma charakter obligatoryjny. W myśl art. 26 ust. 1 pkt 6 ustawy, każdy organizator ma obowiązek dołączenia do wniosku o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie meczu piłki nożnej informacji

¹³ C. Kąkol, *Przestępstwa z nowej ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych*, Prokuratura i Prawo Nr 3, 2010, s. 106.

¹⁴ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2009 r. Nr 62, poz. 504).

o sposobie zapewnienia identyfikacji osób biorących udział w tego typu imprezie. Brak takiego dokumentu skutkuje odmową wydania zezwolenia (art. 29 ust. 4 pkt. 1 ustawy). W praktyce identyfikacji uczestników meczu piłki nożnej dokonują członkowie służby porządkowej przez ich legitymowanie i sprawdzanie uprawnień do uczestnictwa w tego typu imprezie¹⁵ (art. 20 ust. 1–3 ustawy)¹⁶.

Mylne jest spostrzeżenie osób zajmujących się problematyką pseudokibiców piłkarskich w zakresie opracowań naukowych o tzw. układach i innych nieformalnych porozumieniach między różnego rodzaju klubami, np. dotyczących nieużytkowania sprzętu (noży, siekier, kastetów i innych niebezpiecznych narzędzi) podczas meczów piłkarskich. Owszem nieużytkowanie tych narzędzi dotyczy starć podczas „ustawek”, gdzie jedna ze stron stosuje podczas walki np. pałki lub kastety. Logiczne jest, że w wyżej przedstawionej procedurze wejść na stadion na imprezę sportową jest praktycznie niemożliwe wniesienie przez kibiców niebezpiecznych przedmiotów, a już samo wniesienie jest marginalnym zjawiskiem.

Innym rozwiązaniem dotyczącym zwiększenia bezpieczeństwa imprez masowych, jakim jest mecz piłkarski w myśl cytowanej ustawy, ma być zakaz wstępu na imprezę masową. Zgodnie z art. 41b § 2 k.k. występuje w formie prostego zakazu wstępu na imprezę masową, ale zawsze jest połączony z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby skazanej, komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) policji w czasie trwania imprezy masowej.

Zakaz wstępu na imprezy masowe orzekany za wykroczenia występuje w 2 postaciach:

- 1) zakazu prostego (*interdictio simplex*), obejmującego imperatywny zakaz wstępu na taką imprezę masową orzekany za wykroczenie popełnione w związku z imprezą masową artystyczno-rozrywkową (art. 65 ust. 1 cyt. ustawy),
- 2) zakazu złożonego (*interdictio multipleks*) połączony z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej policji lub miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania

¹⁵ W. Kotowski, B. Kurzępa, *Bezpieczeństwo imprez masowych – komentarz do ustawy*, Warszawa 2010, s. 76.

¹⁶ Służby porządkowe i informacyjne są uprawnione do: 1) sprawdzania i stwierdzania uprawnień osób do uczestniczenia w imprezie masowej, a w przypadku stwierdzenia braku takich uprawnień - wezwania ich do opuszczenia imprezy masowej; 2) legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości; 3) przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają przedmioty, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy. Zwrócić należy uwagę na fakt, że przepisy ustawy nie dają możliwości ukarania osoby, która przez fakt nieposiadania przez siebie dokumentów w żaden sposób nie zakłóca swoim zachowaniem tej imprezy.

osoby ukaranej, komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) policji, w czasie trwania masowej imprezy sportowej, w tym meczu piłki nożnej orzekanego za wykroczenia popełnione w związku z masową imprezą sportową, w tym meczem piłki nożnej (art. 65 ust. 3 cyt. ustawy)¹⁷.

Dość ważnym przejawem z punktu widzenia nauki kryminalistyki na pewno jest odwieczna zasada, że żeby coś zwalczać (przykład zjawiska przestępczości pseudokibiców), najpierw na pewno jest potrzeba „odpowiedniego rozpoznania” tego zjawiska. W tym przypadku mogą to być czynności operacyjno-rozpoznawcze w zakresie zdobycia pełnej wiedzy na temat danej grupy, imprezy masowej i wszystkich okoliczności im towarzyszących.

Czynności operacyjno-rozpoznawcze w sposób tajny dostarczają organom ścigania informacji, których uzyskanie w inny sposób często byłoby niemożliwe.

Rozpoznanie to zespół czynności operacyjno-rozpoznawczych mających na celu uzyskanie, gromadzenie i sprawdzanie niezbędnych do wykonywania zadań służb państwowych informacji o osobach, przedsiębiorstwach lub instytucjach, środowiskach, zdarzeniach, zjawiskach oraz przedmiotach, obiektach lub miejscach¹⁸.

Wacław Marciniak definiuje pracę operacyjną jako ogół czynności operacyjno-rozpoznawczych wykonywanych przez policję w celu rozpoznawania, zapobiegania, wykrywania przestępstw i wykroczeń. Składa się na nią zespół jawnych i niejawnych **metod, form, środków i przedsięwzięć taktyczno-technicznych**, opartych na przepisach prawa i wiedzy kryminalistycznej. Wydaje się być niezwykle trafny przedstawiony pogląd, wyodrębniający w definicji pracy operacyjnej formy i metody, a także środki. Są one bowiem podstawowymi składnikami czynności operacyjno-rozpoznawczych¹⁹.

Każda impreza masowa, a w szczególności mecz piłkarski, wymaga uczestnictwa w niej „kibica”, który jest głównym odbiorcą prezentowanego widowiska. Natomiast w polskich realiach i nie tylko większość tych kibiców stanowią „pseudokibice”, którzy są tym „złym” odbiorcą nastawionym, jeżeli nie wyłącznie, na destrukcję, dla którego, co gorsza, widowisko sportowe nie jest w ogóle konieczne.

Skrajne ugrupowania pseudokibiców, wyróżniają się przede wszystkim agresywnością i brutalnością przypominają paramilitarne bojówki. Ekscesom

¹⁷ R. A. Stefański, *Środek karny zakazu wstępu na imprezę masową*, Prokuratura i Prawo Nr 11, 2010, s. 272-273.

¹⁸ P. Łabuz, M. Michalski, *Czynności operacyjno-rozpoznawcze jako narzędzie w świetle projektu ustawy o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych*, Wojskowy Przegląd Prawniczy 3(255), Warszawa 2010, s. 9-10.

¹⁹ J. Kudła, *Wybrana problematyka czynności operacyjnych na tle uwag de lege ferenda projektu ustawy o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych* [w:] Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroru, red. L. Paprzycki, Z. Rau, Warszawa, s. 520.

wywołanym przez kibiców towarzyszy wzrost liczby napaści i celowych uszkodzeń ciała, zabójstw, rannych policjantów, masowych zniszczeń²⁰.

Bardzo dobrymi przykładami drogi do kariery w zorganizowanych grupach przestępczych są stadionowe bojówki, które weszły w fazę dorosłej przestępczości albo i same tworzą grupy bandyckie lub zasilają istniejące. Są ich tysiące i cieszą się jak dotąd niemal całkowitą bezkarnością. Jak opisuje „Newsweek”,²¹ w Polsce skończyła się era stadionowego chuligaństwa. Kosztowny monitoring trybun, wprowadzenie identyfikatorów, zdecydowane działania jednostek antyterrorystycznych, wyroki na zadymiarzy – wszystko to wypchnęło szalikowców na ulice. Ludzie, których terenem działań do niedawna był stadion i jego okolice, rozpełzli się po miastach. Nazwijmy rzeczy po imieniu - to są bandyci. Stadionowi chuligani są bardzo cennym narybkiem: świetnie zorganizowani, solidarni, bezwzględni. Łamanie prawa przychodzi im wyjątkowo łatwo. Proces przechwytywania liderów przybrał na sile i rozmiarach i trwa od kilku dobrych lat.

Na przykład mężczyzna o pseudonimie Sabra – bojówkarz Cracovii – już w połowie lat 90. został dostrzeżony na stadionie przez członków działającego w południowej Polsce gangu „Marchewy”. Gang słynął z wymuszania haraczy i kontrolowania agencji towarzyskich. Sabra idealnie nadawał się na bandytę: zaprawiony w bojach z policją i kibicami wrogich drużyn miał opinię człowieka, który zawsze cofa się ostatni. Został żołnierzem „Marchewy”. W 1997 roku brał udział w śmiertelnym pobiciu ochroniarza z klubu „Ajka” w Skawinie, gdzie próbował wymusić haracz.

W ostatnich latach wiele się zmieniło na polskiej chuligańskiej scenie. Młodzież jest coraz bardziej bezwzględna. Coraz szybciej chce wejść w „dorosłą przestępczość”. Stadion to bardzo interesując szkoła, w której zdobywa się „zawód”. I w szkole, i na stadionie są ławki, tylko że w tym drugim miejscu uczy się praktyczniejszych rzeczy. Najpierw szlifuje się charakter i odwagę, a potem już poza trybunami następuje specjalizacja: haracze dla silnych, samochody dla sprytnych. Zdaniem ich samych policja ma kiepskie rozeznanie w środowisku chuligańskim. Jeśli ktoś wpada, to tylko przez głupotę napędzaną alkoholem. W efekcie bandyci czują się bezkarni.

Mafia z „Ejsmonda” wywodzi się z grupy chuliganów Arki Gdynia, działającej bezkarnie od dziesięciu lat. Mają od 20 do 30 lat. Jeżdżą najdroższymi autami: mercedesami, audi, bmw, choć najczęściej nie mają pracy. Ta kilkudziesięcioosobowa grupa zdecydowanie oddzieliła się od środowiska kibiców. Teraz stanowi kastę handlującą narkotykami i sterydami, wymuszającą haracze. Jest świetnie zorganizowana, a dzięki dawnym przyjaźniom z chuliganami innych klubów ma doskonałe kontakty w całej Polsce. Inne stadionowe bojówki nie

²⁰ T. Sahaj, *Kibice i pseudokibice – analiza zjawiska...*, s. 72

²¹ M. Kręskawiec, *Z trybun w gangi*, Newsweek nr 39/02, s. 10.

są tak silne, jak ta w Gdyni. To nie mafie, ale małe bandyckie grupy. Należą do nich: „Tedy Boys” w Warszawie, utrzymujący dobre stosunki z chuliganami w Szczecinie i grupa „Barra Brava” z Sosnowca, „Devilis” z Krakowa i „Sharks”, zaprzyjaźnieni z gdańskimi „Młodymi Orłami” I „Fightersami” z Wrocławia, „Banici” i „Young Freaks” z Poznania, utrzymujące dobre kontakty z „Jude Gangiem” w Krakowie. Z nich wyłuskuje się najlepszych i najtwardszych. Najbardziej uzdolnieni chuligani na Śląsku i w Zagłębiu są chętnie werbowani przez grupy przestępcze. Ceni się ich za solidarność i autorytet wśród „niegrzecznej” młodzieży. Elita chuligańska – a więc ci, którzy wyszli już ze stadionów i współpracują z dużymi grupami przestępczymi – to przeważnie ludzie w wieku 25-30 lat. Na Sharksów czy Devilsów z zachwytem patrzą kandydaci na bandytów, ale wstęp do elity nie jest łatwy. Trzeba się wykazać. Najlepiej podczas osiedlowych wojen, gdzie młodzi chuligani na własną rękę próbują wcielić w życie „ideały” starszych. Walczy się na noże i siekiery.

W zakresie regulacji prawno-karnych rysują się daleko idące zmiany, które ogólnie mówiąc – zmierzają do surowszego i skuteczniejszego karania chuliganów stadionowych. Mają one na celu wykluczenie ze środowiska kibiców osoby, których głównym celem jest awanturnictwo i agresja. Jedną z bardziej widocznych różnic między dotychczasową i nową ustawą jest znajdująca się w nowej ustawie modyfikacja penalizacji, czyli zmiany konsekwencji karnoprawnych określonych zachowań – część dotychczasowych czynów będących wcześniej wykroczeniami stało się przestępstwami²².

²² Zob. <http://www.kpk.policja.gov.pl/stat.htm>, gdzie przedstawiono dane statystyczne dotyczące bezpieczeństwa imprez masowych z lat 1999–2008.